

REKLÁMFILM JOGOSULTLAN FELHASZNÁLÁSÁVAL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK

SZJSZT-15/2020

I. A megkereső által feltett kérdések

1. A vizsgálatra bocsátott, kft.1 által a youtube.com honlapra feltöltött reklámvideó vonatkozásában megállapítható-e a szerzői jogok megsértése?
2. Amennyiben igen, a reklámvideóval, illetve annak elkészítésével kapcsolatban kiket és milyen jogok illetnek meg, kikkel szemben milyen jogsértések valósultak meg?
3. Amennyiben igen, kik a szerzői jog jogosultjai?
4. A szakértő egyéb észrevételei.

II. Előzetes megállapítások, észrevételek

Tekintettel arra, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást, nem tart helyszíni szemlét ...”, az eljáró tanács a megkeresés, illetve a megkereséshez csatolt dokumentumok alapján alakította ki álláspontját és hozta meg szakvéleményét.

Az eljáró tanács rögzíteni kívánja, hogy álláspontja szerint a hatóság által csatolt CD-lemezen található reklámfilmek és a feljelentés másolati példányának részét képező elektronikus levélben hivatkozott reklámfilmek rendelkeznek egyéni, eredeti jelleggel. Ezért mind a kft.2 által sajátjaként hivatkozott reklámfilmek, mind a kft.1 ellentartott és a csatolt CD-lemezen (egy reklámvideón kívül) sajátjaként feltüntetett reklámfilmek a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) hatálya alá tartozó szerzői művek.

III. Az eljáró tanács válaszai

1. A vizsgálatra bocsátott, kft.1 által a youtube.com honlapra feltöltött reklámvideó vonatkozásában megállapítható-e a szerzői jogok megsértése?

Az eljáró tanács e kérdés tekintetében azt vizsgálta, hogy a vizsgálatra bocsátott CD-lemezen található és a megkeresés részét képező tanúvallomásban, illetve az elektronikus levelezésben hivatkozott (kft.2 Youtube csatornájára 2016-ban feltöltött) reklámvideók kapcsolatban állnak-e egymással, azaz, hogy egyik mű a másikból származik-e.

Az eljáró tanács megtekintés után megállapította, hogy

- a) az A videó megegyezik AA videóval, azok csupán a két cég logójának megjelenítésében (1., 11. és 52. másodperc), illetve a kft.2 cégnév elhangzásában (14. és 52. másodperc) különböznek, vagyis az A videóban az AA videó teljes egészében átvételre, azaz a Szt. 18. §-a szerinti többszörözésre, és a youtube.com felületen az Szt. 26. § (8) bekezdése szerint lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítésre került;
- b) a B videó megegyezik a BB videóval, azok csupán a két cég logójának megjelenítésében (1., 20, 24. és 48. másodperc), illetve a kft.2 cégnév elhangzásában (20. és 48. másodperc) különböznek, vagyis a B videóban a BB videó teljes egészében átvételre, azaz a Szt. 18. §-a szerinti többszörözésre, és a youtube.com felületen az Szt. 26. § (8) bekezdése szerint lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítésre került;
- c) a C videó megegyezik a CC videóval, azok csupán a két cég logójának megjelenítésében (1., 13. és 44. másodperc), illetve a kft.2 cégnév elhangzásában (13. és 44. másodperc) különböznek, vagyis a C videóban a CC videó teljes egészében átvételre, azaz a Szt. 18. §-a szerinti többszörözésre, és a youtube.com felületen az Szt. 26. § (8) bekezdése szerint lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítésre került;
- d) a D videó 1 perc 8 másodperctől 1 perc 17 másodpercig látható tartalma megegyezik a DD videó 3 perc 45 másodperctől 3 perc 54 másodpercig látható tartalmával, valamint 1 perc 18 másodperctől 2 perc 14 másodpercig tartalma az a) pontnak megfelelő egyezést mutat és az AA videóját tartalmazza az a) pontban bemutatott különbségekkel, vagyis a D videóban a DD videó fent megjelölt 9 másodperces részlete és az AA videó teljes egészében átvételre, azaz az Szt. 18. §-a szerinti többszörözésre, és a youtube.com felületen az Szt. 26. § (8) bekezdése szerint lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítésre került;
- e) az E videó 0 perc 45 másodperctől 0 perc 54 másodpercig látható tartalma megegyezik a DD videó 3 perc 45 másodperctől 3 perc 54 másodpercig látható tartalmával, valamint 0 perc 55 másodperctől 3 perc 30 másodpercig látható tartalma az a), b), és c) pontnak megfelelő egyezést mutat, azaz az AA, BB és CC című videókat tartalmazza az a), b) és c) pontban jelzett különbségekkel, azzal az eltéréssel, hogy a kft.2 cégnév a hangsávban hallható, vagyis a D videóban a DD videóból 9 másodpercnyi rész, míg az AA, a CC és a BB videó teljes egészében átvételre, azaz a Szt. 18. §-a szerinti többszörözésre, és a youtube.com felületen az Szt. 26. § (8) bekezdése szerint lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítésre került.

Az eljáró tanács megállapította, hogy az AA, a CC és a BB videó, valamint a DD elnevezésű videó célja elsődlegesen a reklámozás, ezért az Szt. 63. §-a szerinti reklámozás céljára megrendelt műnek is minősülhetnek. Az Szt. 63. § (1) bekezdése alapján pedig a reklámozás céljára megrendelt műre vonatkozó szerzői vagyoni jogok a felhasználóra átruházhatók.

Az eljáró tanács rögzíti, hogy a rendelkezésére bocsátott feljelentés alapján, és az alapján, hogy a CC, BB, AA videón a kft.2 logója került feltüntetésre, valamint a DD elnevezésű videón is a kft.2 neve és logója került feltüntetésre, az Sztj. 94/B. § (1) bekezdése alapján a videók szerzői jogosultjának az ellenkező bizonyításáig a kft.2 minősül. Az Sztj. 94/B § (1) bekezdése ugyanis kimondja, hogy „az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, akinek a nevét ilyenként a művön a szokásos módon feltüntették.” Az Sztj. 106. § (1) bekezdése szerint pedig „*ahol e törvény szerzőt említ, azon megfelelően érteni kell a szerzői jog más jogosultját is.*” E két szabályból együttesen és a rendelkezésre álló információkból az eljáró tanács a kft.2-t tudta azonosítani a fenti négy (AA, BB, CC, DD) videó szerzői jogosultjaként.

Az Sztj. 16. § (1) bekezdése szerint „*a szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. E törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerezhető.*”

Az Sztj. 16. § (6) bekezdése szerint „*jogosulatlan a felhasználás különösen akkor, ha arra törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad, vagy ha a felhasználó jogosultságának határait túllépve használja fel a művet.*”

Az eljáró tanács rögzíti, hogy a feljelentésben és a meghallgatásról szóló jegyzőkönyvben, valamint az annak mellékletét tartalmazó, 2018. május 24. napján kelt e-mailben a kft.2 törvényes képviselője kijelenti, hogy a kft.2 nem adott engedélyt arra, hogy a fenti 4 videóját a kft.1 videóiban (A, B, C, D) többszörözzék, felhasználják. Ebből eredően az Sztj. 16. § (1) bekezdése szerinti szerzői jogi felhasználási engedély nem volt, felhasználási szerződést a kft.2 a fenti négy (AA, BB, CC, DD) videó a kft.1 (A, B, C, D) videóiban történő felhasználására senkivel nem kötött, ebből eredően az Sztj. 16. § (5) bekezdése alapján a kft.2 fenti négy videójának (AA, BB, CC, DD) a kft.1 fenti videóiban (A, B, C, D) történő, Sztj. 18. §-a szerinti többszörözése és azok Sztj. 26. § (8) bekezdés szerinti nyilvánossághoz közvetítése *jogosulatlan felhasználásnak minősül, ami a szerzői jogok megsértése.*

Az eljáró tanács rögzíti, hogy a CC, az AA és a BB grafikai rövidfilmek esetében [a fenti a), b) és c) pont, valamint a d) és e) pontok második fele] megállapítható, hogy ezen műveket az A, a B és a C videóban ezen videók közétevéje sajátjaként tünteti fel, azokon saját céglogóját helyezte el, és megváltoztatta az eredeti művek címét.

Az eljáró tanács rögzíti, hogy hatásköre nem terjed ki annak megállapítására, hogy a fenti jogosulatlan többszörözéssel és lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosság-hoz közvetítéssel a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.)

- a) 384. § (1) bekezdése szerinti bitorlás, azaz más szellemi alkotásának, így szerzői művének sajátjaként való feltüntetése és ezzel vagyoni hátrány okozása a jogosultnak, megtörtént-e,

b) 385. § (1) bekezdése szerinti szerzői jog vagyoni hátrányt okozó megsértése megtörtént-e.

Ezen bűncselekmények megtörténtének megállapítására, a tényállás elemei fennállásának vizsgálatára az eljáró tanácsnak és a Szerzői Jogi Szakértő Testületnek nincs hatásköre, és a bűncselekményi tényállás megállapításához szükséges adatok sem állnak teljesszűrésben rendelkezésére.

2. *Amennyiben igen, a reklámvideóval, illetve annak elkészítésével kapcsolatban kiket és milyen jogok illetnek meg, kikkel szemben milyen jogsértések valósultak meg, kik a szerzői jog jogosultjai?*

Az eljáró tanács a megkeresésben feltett 2. és 3. kérdést összevontan tárgyalja, mivel a kiket illetnek meg jogok, kikkel szemben valósul meg jogsértés, és kik a szerzői jogosultak kérdés azonos kérdéskörre vonatkozik, tekintettel arra, hogy jogosulatlan felhasználást és szerzői jogi jogsértést csak a szerzői jogi jogosult sérelmére lehet elkövetni.

Az eljáró tanács az előző III/1. pontban megállapította, hogy az Sztj. 16. § (5) bekezdése szerinti jogosulatlan felhasználás, Sztj. 18. § szerinti engedély nélküli többszörözés és Sztj. 26. § (8) bekezdése szerinti lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítés történt.

A jogosulatlan felhasználás, ahogy azt az eljáró tanács a III/1. pontban megállapította, az AA, BB, CC és DD című videókat, műveket érintette.

Az eljáró tanács az alábbiakat állapította meg azzal kapcsolatban, hogy a kft.2 ezen jogosulatlan felhasználással érintett négy videójának ki a szerzői jogosultja, vagyis kit illet meg a szerzői vagyoni jog, és kikkel szemben követték el a jogosulatlan felhasználást.

Az Sztj. 4. §-ának (1) bekezdése alapján a szerző az, aki a művet megalkotta (a továbbiakban: szerző). Ezen rendelkezés alapján a fenti négy videónak vannak eredeti, természetes személy szerzői, akik a videót megalkották (megrajzolták, animálták, megtervezték, zenéjét megalkották stb.). Ezen természetes személy szerzőket az eljáró tanács a rendelkezésére bocsátott információk és dokumentumok alapján nem tudja személy szerint beazonosítani. Az eljáró tanács azonban kiemeli, hogy általában a filmek, de speciálisan ezen reklámfilmek esetében szerzőnek minősülhetnek a rajzokat és animációkat készítő grafikus(ok), a figuratervező(k), animációkészítő(k). Szerzőnek minősül a szövegíró, a háttérzene szerzője, a film operatőre és rendezője, valamint a film létrejöttében részt vevő egyéb személyek, amennyiben alkotó módon járultak hozzá a videók, reklámfilmek elkészítéséhez. A konkrét esetben és általában a filmalkotások esetében a szerzők beazonosítása ezen utolsó szabály miatt is igen speciális feladat, melyet a gyakorlatban is elsősorban a film elkészítését kezdeményező és irányító filmelőállító (pl. producer, stúdió) tud teljesszűrésben megválaszolni, azt az eljáró tanács a rendelkezésére bocsátott információk alapján nem tudja teljesszűrésben megállapítani.

Az Sztj. 9. §-ának (1) bekezdése alapján a szerzőt a mű létrejöttétől kezdve megilleti a szerzői jogok – a személyhez fűződő és a vagyoni jogok – összessége. A szerző az Sztj. 9. §-ának (2) bekezdése alapján személyhez fűződő jogait nem ruházhatja át, azok másként sem szállhatnak át, és a szerző nem mondhat le róluk. Ebből eredően a kft.2-nél még akkor sem lehetnek az Sztj. 10–13. §-a szerinti szerzői személyhez fűződő jogok, ha egyébként felhasználási szerződéssel vagy jogátruházási szerződéssel megszerezte a videók szerzői vagyoni jogait.

Ebből eredően a videókat készítő természetes személy szerzők rendelkeznek a kft.2 négy videón fennálló szerzői személyhez fűződő jogokkal:

- a) az Sztj. 10. §-a szerinti nyilvánosságra hozatal jogával – ez a joguk a jelen szakvélemény tárgyát képező ügyben az eljáró tanács rendelkezésére álló információk alapján nem sérült;
- b) az Sztj. 11. § -a szerinti nyilvánosságra hozatal visszavonására vonatkozó joggal – ezen jogukat a természetes személy szerzők a jelen szakvélemény tárgyát képező ügyben az eljáró tanács rendelkezésére álló információk alapján nem gyakorolták, és ezért ezen joguk nem sérült;
- c) az Sztj. 12. §-a szerinti szerzőkénti elismerés és szerzőként történő névfeltüntetési joggal – ez a joguk a jelen szakvélemény tárgyát képező ügyben az eljáró tanács rendelkezésére álló információk alapján a kft.1-videókban történt jogosulatlan felhasználással nem sérült, mivel az eredeti, kft.2-videókon sem került feltüntetésre a nevük;
- d) az Sztj. 13. §-a szerinti integritásvédelmi joggal, ami a mű mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása, a mű megváltoztatása és a művel kapcsolatos olyan visszaélés, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes – az eljáró tanács álláspontja szerint a természetes személy szerzők ezen jogai sem sérültek, mivel a AA, BB és CC videóban csak a céglogó és a cím került megváltoztatásra, ami pedig nem sérelmes a szerzők becsületére és jó hírnevére, míg a DD című műből kivett 9 másodperces jelenetnek a kft.1 videójában történő többszörözése szintén nem sérelmes a jó hírnevükre és a becsületükre.

Az Sztj. fent idézett 106. § (1) bekezdése alapján ahol e törvény szerzőt említ, ott érteni kell az alatt a szerzői jog más jogosultját is. Ilyen más jogosult az, aki az Sztj. 4. §-a szerinti természetes személy szerzőktől megszerezte a szerzői mű szerzői vagyoni jogait felhasználási szerződéssel vagy jogátruházási szerződéssel az Sztj. 16. § (1) bekezdése alapján.

Az eljáró tanács utal a III/1. pontban tett azon megállapítására, amely szerint az ellenkező bizonyításáig a fenti négy kft.2-videó szerzői jogosultjának a kft.2 minősül az Sztj. 94/B. § (1) bekezdése és 106. § (1) bekezdése együttes alkalmazása alapján.

Ahhoz azonban, hogy a kft.2-t ténylegesen ilyen, a fentiek szerinti szerzői jogi jogosultnak lehessen tekinteni, szükséges, hogy a fenti videók természetes személy szerzői felhasználási engedéllyel, felhasználási szerződéssel vagy jogátruházási szerződéssel átadják a szerzői vagyoni jogukat a kft.2-nek.

Az eljáró tanács azonban észrevételezi, hogy a megkereséshez nem került csatolásra semmilyen, az Sztj. 16. § (1) bekezdése szerinti felhasználási szerződés vagy az Sztj. 63. §-a és 55. § (1) bekezdése szerinti jogátruházási szerződés, amely minden kétséget kizáróan igazolná a kft.2 szerzői jogosultságát, enélkül pedig nem dönthető el minden kétséget kizáróan, hogy a kft.2 a négy videón fennálló szerzői vagyoni jogok jogosultja.

Amennyiben a kft.2 tudja jogátruházási szerződéssel igazolni, hogy a négy videó természetes személy szerzőitől a videókon fennálló szerzői vagyoni jogokat megszerezte, úgy ő minősül a négy videó szerzői vagyoni jogosultjának, és akkor az Sztj. 16. § (1) bekezdése alapján ő jogosult a művek bármilyen felhasználását, így azok többszörözését és lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítését is engedélyezni. Ha viszont ezt nem tudja igazolni, akkor a négy videó természetes személy szerzői minősülnek a videók szerzői vagyoni jogosultjának.

A kft.2 az alábbi szerződéstípusokkal tudja igazolni azt, hogy ő a kft.2 négy érintett videójának szerzői jogi jogosultja.

– *Reklámozás céljára megrendelt műre kötött jogátruházási szerződéssel*

Ahogy az már az eljáró tanács a fentiekben említette, a szerzőt megillető vagyoni jogok a törvényben meghatározott esetekben és feltételekkel átruházhatók. Ilyen törvényben meghatározott esetet nevesít az Sztj. a reklámozás céljára megrendelt művek tekintetében, ugyanis az Sztj. 63. §-ának (1) bekezdése szerint a reklámozás céljára megrendelt műre vonatkozó szerzői vagyoni jogok a felhasználóra átruházhatók. Az Sztj. 55. §-ának korábban hivatkozott (1) bekezdésével összhangban ebben az esetben is irányadónak tekinthető az Sztj. felhasználási szerződésekre vonatkozó szabályrendszere, többek között az írásbeli forma [Sztj. 45. § (1) és a kifejezett felhasználási (itt: jogátruházási) engedély – Sztj. 42. § (1)].

Ha tehát a kft.2 és a megkeresés tárgyát képező négy kft.2-reklámfilm természetes személy szerzői között reklámozás céljára történő vagyoni jog átruházására irányuló írásbeli szerződés jött létre, és az tartalmazza legalább a jogátruházásra vonatkozó szándékot és az Sztj. 63. §-a által lényegesnek minősített egyéb körülményeket, *a szerzői vagyoni jogok jogosultja a jogátruházás alapján a kft.2 mint megrendelő.*

– *Megfilmesítési szerződéssel*

Az Sztj. 64. §-a szerint a kft.2 négy fenti videója filmalkotásnak is minősülhet, mivel az meghatározott sorrendbe állított mozgóképek hanggal összekapcsolt sorozata. Az Sztj. 66. §-ának (1) bekezdése alapján a filmalkotás létrehozására kötött szerződés (a továbbiakban: megfilmesítési szerződés) alapján a szerző – kivéve a szöveges vagy a szöveg nélküli zenemű szerzőjét – ellenkező kikötés hiányában átruházza az előállítóra a filmalkotás felhasználására és a felhasználás engedélyezésére való jogot. Az Sztj. 64. § (3) bekezdése alapján pedig a film előállítója az, aki vagy amely (jogi entitás esetében)

saját nevében kezdeményezi és megszervezi a film megvalósítását, gondoskodva annak anyagi és egyéb feltételeiről. Az eljáró tanács rögzíti, hogy a rendelkezésére bocsátott információk alapján nem tudja minden kétséget kizáróan megállapítani, hogy a kft.2 ilyen filmelőállítói szerepet töltött-e be.

Ha tehát a kft.2 és a megkeresés tárgyát képező filmalkotások szerzői között megfilmesítési szerződés jött létre, és az tartalmazza legalább a jogátruházásra vonatkozó szándékot, *a szerzői vagyoni jogok jogosultja a jogátruházás alapján a kft.2 mint filmelőállító.*

– *Felhasználási szerződéssel*

Abban az esetben, ha sem reklámozási célú, sem megfilmesítési szerződéssel nem történt meg a szerzői vagyoni jogok átruházása, a kft.2 a videók természetes személy szerzőitől felhasználási szerződéssel is megszerezhetett kellően széles terjedelmű felhasználási jogot a videókra. Ebben az esetben annak megítélése, hogy a kft.2 mely felhasználási jogokat, milyen terjedelemben, mennyi időre stb. szerezte meg, és milyen terjedelemben minősül olyan személynek, aki/amely engedélyezési jogokat gyakorolhat a videók felhasználására nézve, attól függ, hogy létrejött-e a felhasználási szerződés, és ha igen, milyen tartalommal.

Ha tehát felhasználási szerződés jött létre a videók természetes személy szerzői és a kft.2 között, *a szerzői vagyoni jogokhoz kapcsolódó felhasználási és engedélyezési jogok jogosultja a kft.2 lehet a szerződés tartalmától függően. A felhasználási szerződésben körülhatárolt felhasználási engedély azonban nem jelenti a természetes személy szerzőket megillető vagyoni jogok átruházását [szemben az a) és b) pontokban foglaltakkal].*

3. A szakértő egyéb észrevételei

Az eljáró tanács egyéb észrevételt nem tesz.

*Dr. Horváth Katalin, a tanács elnöke
Dr. Sulyok Ádám Miklós, a tanács előadó tagja
Dr. Bánhegyesi Béla, a tanács szavazó tagja*

Összeállította: Barsvári Tímea